

Välkomstord 1.

Gunnar Öquist

Professor, Kungliga Vetenskapsakademiens ständige sekreterare

Hur klarar vi en värld med 9 miljarder människor?

Seminarium den 10 mars 2010 på Kungliga Vetenskapsakademien

God Morgon och Välkomna till Kungl. Vetenskapsakademien för att medverka vid dagen seminarium med rubriken ”Hur klarar vi en värld med 9 miljarder människor?”, ett samarrangemang mellan Uppsala universitet, Sveriges lantbruksuniversitet och Riskkollegiet.

Jag heter Gunnar Öquist och är ständig sekreterare här vid Vetenskapsakademien.

När Kjell Aleklett frågade mig om akademien kunde tänka sig att upplåta sina lokaler för dagens symposium så svarade jag självfallet ja eftersom de globala befolknings-, miljö-, resurs- och hälsofrågorna är något som engagerar Vetenskapsakademien, inte minst vår Miljökommitté som har över 100 år på nacken och vårt Energiutskott som ingående analyserar energifrågan i ett svenskt och globalt perspektiv med tidshorizonten 40 år. Dessa frågor är vår tids ödesfrågor och det är bra att ni tar upp relationen mellan befolkningstillväxten, tillgången på regionala och globala naturresurser (ändliga och förnybara) och hur vi använder och fördelar dessa tillgångar för att nå fram till en långsiktigt hållbar utveckling.

1991 arrangerades här i Stockholm av Vetenskapsakademien och dåvarande Forskningsrådsnämnden en internationell konferens på temat ”Population, Natural Resources and Development”. Efter konferensen publicerades ett uttalande i KVA:s tidskrift *Ambio*. Där betonades vikten av att vi tar ett helhetsgrepp på befolknings-, resurs- och utvecklingsfrågorna utifrån såväl vetenskapliga, sociala som politiska perspektiv.

Uttalandet skrevs för nästan 20 år sedan men det har oförändrad, till och med ökad, aktualitet. Visserligen har forskningen gått framåt beträffande spelen mellan ekologi, ekonomi och samhälle, begreppet ekosystemtjänster har formulerats för att kunna hantera biologin i ekonomiska termer och

framgångsrik forskning bedrivs inte minst här i Stockholm inom området resilience, dvs hur ekosystemen kan förbli långsiktigt uthålliga.

Samtidigt har som jag ser det inga framsteg skett på det politiska planet utan när befolkningsfrågan kommer upp så har utvecklade länder och utvecklingsländer svårt att mötas i en fruktbar dialog. Vad som däremot har accentuerats i ökad takt sedan 1991 är att befolknings-, resurs och utvecklingsfrågorna blivit alltmera globala och förmedlade av media på ett sätt som ingen kan undgå.

Mot denna bakgrund är det angeläget för en vetenskapsakademi att betona vikten av att hela potentialen i forskningsverktyget tillvaratas för att ge oss bättre förutsättningar att hantera de globala utmaningarna. Mycket kan göras med dagens kunskap om den används för kloka beslut men sanningen är nog den att om vi skall lyckas långsiktigt så måste forsknings- och innovationsverktygen skärpas och utnyttjas till sin fulla potential.

En aktuell delfråga. FN har proklamerat 2010 den biologiska mångfaldens år. Denna mångfald beskriver den myckenhet av livsformer som finns på Jorden alltifrån den variationsrika genetiska nivån till ekosystemen i all sin komplexa sammansatthet. I dag destrueras den biologiska mångfalden i allt snabbare takt genom människans överexploatering av naturens resurser, vilket får till konsekvens att ekosystemen utarmas på såväl land som i sjöar och hav. På sikt hotar detta ambitionen att skapa hälsa och välstånd åt en globalt växande befolkning, eftersom den biologiska mångfalden utgör själva grunden för de ekosystemtjänster som vi alla är helt beroende av.

Svenska forskare på området publicerade tillsammans med sitt internationella nätverk i september en uppmärksammat artikel i tidskriften Nature med rubriken "A safe operating space for humanity" i vilken de identifierade och kvantifierade de gränser för utnyttjande som inte får överskridas för att inte äventyra ett långsiktigt hållbart utnyttjande av vad planeten Jorden kan ge.

Under året kommer världens forskare att sätta sig ner med politiker och andra beslutsfattare världen över för att på basis av dagens kunskap ge en lägesbeskrivning av den biologiska mångfaldens förändring och lägga förslag på vilka åtgärder som måste vidtas lokalt, nationellt, regionalt och globalt för att

vända utvecklingen. Låt oss hoppas att detta arbete blir framgångsrikt. Det är vår framtid det gäller.

Samtidigt konstateras att svenska forskare endast i begränsad omfattning medverkar i de allt viktigare internationella, tvärvetenskapliga forskningsprogrammen kring globala frågor, exempelvis inom ramen för International Council for Science, ICSU. För att öka svenska forskares medverkan i dessa program har nu akademien i samarbete med forskningsråden och Vinnova upprättat ett sekretariat för globala frågor. Dess uppgift är att presentera de internationella programmen för svenska forskare och att uppmuntra bildandet av tvärvetenskapliga nätverk som kan ansluta till de internationella ICSU-programmen. Genom medlemskap i olika internationella samarbetsorganisationer har akademien ett nätverk av kompetens för globala frågor som saknar sitt motstycke i landet. Det här nätverket bör tas till vara på ett bättre sätt och det är min förhoppning att akademien genom sekretariatet skall utvecklas till ett nationellt, oberoende forum för globala frågor. Konferensen 1991 betonade att befolkningsfrågan, resursfrågan och utvecklingsfrågan måste hanteras tillsammans, och i dag kan vi säga att detta måste ske såväl lokalt, regionalt som globalt om vi skall lyckas att med rationella medel hantera de utmaningar som vi står inför. Vår förhoppning är att dagens seminarium skall visa på möjliga vägar. Lycka till med dagens seminarium.

Tack!